

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Diarienummer
2010-3060068

Projektnamn Sigrid	Diarienummer 2010-3060068
-----------------------	------------------------------

Slutrapport genomförande

Sammanfattning

Ge en sammanfattande beskrivning av projektidé och framkomna resultat.

Idén bakom ESF-projekt Sigrid var att genomföra ett riktigt stort projekt verksamt i Värmland, Dalarna respektive Gävleborgs län. Ett projekt där vi kunde arbeta i olika verkstäder och experimentera med olika grupsammansättningar till exempel rena kvinnogrupper, blandade grupper med kvinnor och män, grupper med bara utrikes födda deltagare, blandade grupper med etniska svenskar och deltagare födda i andra länder, grupper med bara ungdomar och åldersblandade grupper. Vi ville också arbeta särskilt med personer som invandrat till Sverige från länder utanför Europa för många år sedan men ännu inte etablerat sig på svensk arbetsmarknad. Vi ville undersöka varför så många ungdomar trillade ur skolan i förtid, vi tänkte oss gymnasieavhoppare. Vår idé var att skapa reella möjligheter att starta arbetsintegrerande sociala företag genom att erbjuda arbetsmarknadsutbildning med denna inriktning. Vi ville också undersöka hur de inkompatibla regelverken ser ut. Samverkan mellan regioner, kommuner, länsstyrelser, fackliga organisationer, arbetsförmedlingen med flera var väsentlig.

Vi lyckades efter mycket hårt arbete och förseningar och tack vare draghjälp från Arbetsförmedlingen rehabilitering till arbete få upphandla en utbildning i start av arbetsintegrerande sociala företag. Vi upptäckte under projektets gång att det också fanns förfärande många unga som trillat ur utbildningssystemet redan i grundskolan. Unga som sedan levt utanför både arbetsmarknad och skola under årtal innan de, ofta via socialtjänsten, kom till Arbetsförmedlingen. Unga som slutat skolan i mitten av åttonde klass, när de var 14 och inte kom till oss förrän de var 22 år. Vi konstaterade snabbt att Arbetsförmedlingens utbud inte är anpassat för gruppen och inte heller skolans, t ex komvux är anpassat för dem och vi arbetade mycket med att fylla igen det stora glapp som finns mellan verkligheten och samhällets utbud.

Många av dem som kom att delta i Sigrids verkstäder var födda utanför Europa och där fanns personer som bott i Sverige mellan 3 och 18 år men ännu inte kunnat etablera sig i arbetslivet. Många av dem var kvinnor och vi är synnerligen nöjda med att just socialt företagande blev en inkörsport till arbetslivet för en del.

Arbetet med att vidga tillgänglighetsbegreppet tog mycket tid och resurser i anspråk. Vi är vana vid att tänka tillgänglighet i termer av rullstolsramper och hörselslingor. Det är också mycket viktigt att den fysiska tillgängligheten finns, i själva verket är det en förutsättning för att också kunna ta steget vidare och arbeta med den kognitiva tillgängligheten som ofta brister i samhället. Många av dem vi arbetat med i projektet har tidigare inte ens kunnat ta till sig den information vi försöker ge och de har genom personalintensiva och anpassade aktiviteter kunnat komma vidare och faktiskt ta till sig information och beteenden som förefaller naturliga för dem som är normalstörda men kanske komplett obegripliga för den som har någon annorluna kognitiv uppfattningsförmåga. En del av dem vi arbetade med hade diagnoser inom det neuropsykiatriska spektrat medan andra inte hade det men troligen hade behövt hjälp på ett tidigt stadium. Det är ingen slump vilka ungdomar som trillar ur skolan utan signalerna är i allmänhet tydliga långt före ett avhopp. Vi kom långt med den kognitiva

tillgängligheten och myntade begreppet kognitiva rullstolsramper.

Arbetet med inkompatibla regelverk var inte så svårt som vi hade föreställt oss. Det mesta gick faktiskt att lösa och det handlar mer om samverkan och att finna det goda samarbetet. I de fall där det verkligen fanns direkta regelkrockar, t ex kring perioder av SFI-undervisning sände vi denna information till högre nivå inom medverkande organisationer. I andra fall var det sådant vi kunde lösa internt och bara ändra praxis eller bara inse att det till exempel är tillåtet att kombinera åtgärder med hjälp av SIUS-konsulenter med tolkinsatser.

Samverkan med 25 kommuner, 25 Arbetsförmedlingskontor, 2 fackförbund, 3 län, 3 regioner och en hel del också med föreningar och näringslivet blev mycket olika beroende på ort. Många kommuner och många arbetsförmedlingar ville helst arbeta med ungdomar. Det var mindre attraktivt att arbeta med 50+ som skulle utgöra 30 % av deltagarna i projektet. Det visade sig också att en stor andel av inskrivna 50+ på arbetsförmedlingen då och då hade ströjobb och därmed inte uppfyllde kriteriet för 12 månaders arbetslöshet. Därför kom en stor andel av våra 50+deltagare från gruppen utrikes födda. Drygt hälften i gruppen kom från länder utanför Europa. Alla deltagare i gruppen 25-49 år var utrikes födda och bland ungdomarna under 25 år hade ca 20 % bakgrund i länder utanför Europa.

Av alla våra 2 409 deltagare eller 2 273 unika individer när de som deltagit i flera verkstäder räknats bort var nära 1 600 ungdomar.

Endast 564 av deltagarna mätt som unika individer var 50 år fyllda vid deltagande i Sigrid vilket innebär att vi bara nådde upp till 25 % deltagare 50+

Måluppfyllelse vad gäller andel personer i arbete eller i reguljära studier lyckades enligt plan vad gäller utrikes födda där målet låg på 30 % av vi nådde strax över 30 % för gruppen. För ungdomarna skulle vi nått upp till 75 % vilket inte var möjligt att nå mycket beroende på att den målgrupp vi kom att arbeta med var ännu svårare än vi beräknat. Många hade besvärliga kognitiva funktionsnedsättningar och många hade hoppat av skolan redan i grundskolan och var inte bara ungdomar som avbrutit gymnasiet vilket vi hade trott när vi skrev ansökan. Men vi ser i 90-dagarsuppföljningarna att ungdomarna ligger på ca 50% i resultat vilket vi anser är ett bra resultat.

Av våra andra målssättningar har vi lyckats bäst med att experimentera fram andra metoder än de vanligen använda och vi har lyckats bra med implementeringsarbetet.

Vi är också synnerligen nöjda med att ha författat en lathund kring administrativa rutiner, arkivering och redovisning av ESF-projekt som kan användas av Arbetsförmedlingen i kommande projekt.

Ytterligare information om detta finns i SWECOs utvärdering av projektet och beträffande implementeringarna finns ytterligare läsning i vår implementeringsrapport.

Projektets resultat

- Redogör kortfattat för det problem och de behov som projektet avsåg att fokusera kring.
- Redogör för projektets ambitioner att göra skillnad, det vill säga hur lösa problemet på ett bättre sätt. Ta utgångspunkt i den eller de programkriterier (lärande miljöer, samverkan, innovativ verksamhet, strategisk påverkan) som projektet valt, men också där så är aktuellt hur aktiviteterna av transnationell och regionalfondskaraktär bidragit.
- Vilka resultat och förslag till goda lösningar har projektet lett fram till?
- Vilken påverkan och genomslag har projektet åstadkommit på individnivå, organisationsnivå och system- och strukturnivå?

Personer i långvarigt utanförskap beroende på jobb som försvann för äldre arbetskraft med kortare utbildning.

Personer som invandrat till Sverige och inte nått förankring på arbetsmarknaden.

Unga som inte lyckats slutföra sina gymnasiestudier.

Ambitionerna att göra skillnad låg främst i att inte lägga allt till rätta, att experimentera fram bättre metoder och arbetssätt och i empowerment-tanken och att göra deltagarna mer delaktiga i skeenden och beslut kring vad vi skulle göra och på vilket sätt. En annan ambition låg också i att särskilt kommuner och arbetsförmedlingar skulle arbeta tätare samman för att hjälpa till att ge förutsättningar att lösa problemen och att särskilt arbeta med att öka förståelsen kring hur funktionsnedsättningar försvårar inträde eller återinträde till arbetsmarknaden. Arbetet skulle ske med ett intersektionellt tänkande hela vägen för att undvika att fastna i stupröret för utrikes födda, unga, äldre, funktionsnedsatta etc. Vi ville att helheten skulle vägleda så att en deltagare kunde få vara kvinna över 50 år född i Somalia och ha en funktionsnedsättning utan att behöva refereras till olika instanser och olika personal som arbetar oberoende av varandra, helhetstänkandet var viktigt.

Som strategisk påverkan ville vi arbeta med att öka acceptansen i samhället och lär därför Ett Öppnare Värmöand ta stor plats i projektet och också påverka andra projektdelar.

Vårt transnationella arbete har varit viktigt här, bland annat har vi i arbetet med att skapa arbetsintegrerande sociala företag i Sverige och haft arbete i England som förebild och fått goda förebilder i arbete i London-området. Särskilt möjligheterna att skapa kooperativa företag inom många fler branscher som t ex resebyrå, livsmedelsbutik och liknande har varit en inspirationskälla både för medarbetare i projektet och medföljande deltagare. Våra arbetsterapeuter och psykologer har arbetat en lång period tillsammans med kolleger i Polen där ett testcenter byggts upp i Gdansk även om det varit mer arbete med fysiska funktionsnedsättningar i Polensamarbetet har också en del kognitiv problematik kommit upp även i detta samarbete. Tillsammans med Lettland har vi försökt belysa problematiken med äldre i arbetskraften men såg också att förutsättningarna här skiljde sig mycket från förutsättningarna i Sverige. Bland annat försöker Lettiska kommuner och arbetsförmedlare motverka den brain drain som är högst påtaglig när yngre lämnar landet för arbete i andra EU-länder och försöker få tillbaka äldre arbetskraft för att inte hamna i arbetskraftsbrist. Samarbetet med Danmark gällde valideringssystem och arbete med att värdera social kompetens och annan tyst kunskap och kommer att prövas vidare i kommande projekt som svensk arbetsförmedling kommer att arbeta med 2014-2015 lokalt i Hälsingland. mer information om vårt transnationella arbete finns i bilaga om det transnationella arbetet.

Det blir lätt någon slags katalog över vilka resultat och förslag till lösningar vi kommit fram till och det är nästan ogörligt att få med allt.

Därför lyfter vi fram det vi tycker varit mest betydelsefullt och hänvisar till ytterligare rapporter för den som vill läsa mer.

GLAPPET

Det stora glapp som finns mellan verklighetens människor och samhällets utbud där det inte egentligen är något större problem för den som har egen motivation och driv. det finns komvux, det finns folkhögskolor och ett stort smörgåsbord av utbildningar att ta för sig av. problematiken ligger i att de som bäst skulle behöva alla dessa insatser ofta har trillat ur skolan som saknar fungerande retursystem för alla, personer som saknar motivation, kanske har funktionsnedsättningar av olika slag, oftast kognitiva funktionsvariationer som försvårar inträde eller återinträde på arbetsmarknaden. Arbetet med ansvariga för det kommunala informationsansvaret och bildande av KIA-nätverk har varit väsentliga här.

KOGNITIVA RULLSTOLSRAMPER

Att skapa möjligheter att delta, att komma förbi dysfunktionella uppväxtmiljöer, havererad skolgång och att våra börja tro på den egna förmågan har varit viktigt. I tillgänglighetsfrågor

har vi arbetat målmedvetet med att skapa ett slags kognitiva rullstolsramper. det är konkret och egentligen ganska enkelt att skapa de fysiska rullstolsramperna och alla förstår vad det är och vad de är bra för då de syns i rummet. Det har varit svårare att skapa de kognitiva rullstolsramperna eftersom de inte alltid syns men ändå är det som gör skillnad för deltagare med kognitiv problematik. Ibland handlar det om att skapa mötesplatser som ser annorlunda ut eller fungerar annorlunda än vanliga arbetsförmedlingar och kommunala lokaler men ofta kan det vara ett annat förhållningssätt eller helt enkelt att fylla det där glappet som uppstått med aktiviteter som kompenserar och lyfter deltagaren till den nivå där hen faktiskt skulle kunna befinna sig.

PREPARANDSKEDE

Vi har arbetat mycket med att förstå och kartlägga vari glappen består och bland annat sett att personer med kognitiva funktionsnedsättningar, en del med partiella LSS-beslut och kanske också traumatiserande upplevelser från skolan som man hoppat av från på ett tidigt stadium inte når upp till ribban där den ligger idag i samhällets utbud. Bland annat har vi skapat ett preparandeskede på 10+2 veckor för att få fler unga att våga sig på att gå till folkhögskolans SMF-kurser som i sig skall vara studiemotiverande och förberedande. De som kanske bäst skulle behöva dessa kurser har befunnit sig för långt ifrån men genom preparandskedet kunnat komma vidare och våga sig in på folkhögskolan.

SAMARBETE NÄRINGS-LIVET

Vårt samarbete med Näringslivet FalunBorlänge har fallit väl ut och vi anser att vi generellt sett bör ha tätare samarbete med näringslivets intresseorganisationer. Nu kommer Arbetsförmedlingen också att arbeta närmare näringslivet genom att ha personal placerade hos Företagarna så oberoende av vårt projekt startar sådan verksamhet som vi önskade oss och som vi sett fungerar bra.

SÄRSKILDA AKTIVITETER FÖR UTRIKES FÖDDA KVINNOR

En av de verksamheter vi startade för att pröva empowerment i praktiken och för att se om arbetsintegrerande sociala företag kunde vara en väg in i både ett sammanhang och leda till det goda arbetslivet med egen försörjning fungerade och byggdes sedan ut till arbetsmarknadsutbildningar i start av socialt företagande. Att detta numera finns inom Arbetsförmedlingens utbud av arbetsmarknadsutbildningar var en lång process där vårt projekt spelade en betydelsefull roll.

Vi har använt oss av kultur, friskvård, egenmaktsaktiviteter och mycket som vi sett behövs men som inte ligger i ordinarie utbud hos Arbetsförmedling eller kommunernas arbetsmarknadsenheter.

Betydelsen på individnivå har varit att personer som tidigare aldrig arbetat nu funnit en plats på arbetsmarknaden och istället för bidragsberoende har egen försörjning. Vi har också en stor grupp ungdomar som vågat och klarat att gå tillbaka till skolan för att äntligen få en utbildning. Många, särskilt unga och utrikes födda personer har fått tillbaka självkänslan och ser möjligheter istället för hinder.

På organisationsnivå har vi fört samman olika organisationer i ett tätare samarbete. På vissa orter är det socialtjänsten och Arbetsförmedlingar, på andra orter är det skola och Arbetsförmedling. Större nätverk på vissa orter för samverkan för tidigare sjukskrivna vilket snabbat upp genomströmningen och bedömning av arbetsförmåga har också grott fram i projekt Sigrid. I vårt stora påverkansprojekt i Värmland har nya konstellationer fötts där också kulturella arenor blivit naturliga inslag i arbetet för att öka toleransen på arbetsmarknaden och acceptera olikheter, och förhoppningsvis kommer att fortsätta vara det. På system- och strukturnivå är det viktigaste att Arbetsförmedlingen som tidigare bara haft

starta eget-utbildningar numera också har utbildningar i konsten att starta tillsammans, det vill säga start av arbetsintegrerande sociala företag

Syfte och mål med projektet

- Redogör för projektets syfte/projektmål, delmål och avsedda resultat.
- Vad har projektet uppnått i förhållande till mål och planerat upplägg? Redogör dels med kvantitativa mått, dels kvalitativt i form av till exempel erhållna kunskaper och förändringar i attityder, riktlinjer, beteende etc.
- Vilket lärande åstadkom ni i projektet såväl internt som externt?
- Redogör för orsaker till avvikelser i förhållande till planerad verksamhet i projektansökan och hur detta har påverkat projektbudgeten.

Övergripande syfte att minska arbetslösheten och då särskilt arbeta med de grupper som står längst från arbetsmarknaden:

Temaområde 1 långtidsarbetslösa 50+ med mål att 50% skall gå till arbete eller reguljära studier. Kvantitativt mål ej uppfyllt vid avslut där måluppfyllelsen ligger på 42 % Uppföljning 90 dagar efter avslut ligger resultatet på 48% Bland målen fanns också att 30% av deltagarna skulle vara över 50 år vilket vi inte nått upp till . Endast 25 % av deltagarna var över 50 år och av dem var en mycket stor andel utrikes födda. Det innebär i sig att det är svårt att följa upp kvantitativa mål då de är uppfyllda om utrikes födda räknas bort ur gruppen 50+ Anledningen till att vi inte nådde upp till nivån 30% av deltagarna skulle vara fyllda 50 är bland annat att lokala arbetsförmedlingar såg större problem med grupperna utrikes födda respektive unga och hellre anvisade personer ur dessa grupper. En annan orsak var att det var förhållandevis få ur gruppen 50+ som hade varit arbetslösa mer än ett år då många hade kortare påhugg vilket bröt långtidsarbetslösheten. En svårighet var att många av dem som var med inte vara över 50 utan över 60 och väldigt obenäga till geografisk eller yrkesmässig rörlighet. Många hade också funktionsnedsättningar som gjorde tankar på rörlighet ännu svårare att ta till sig.

Temaområde 2 invandrare som hunnit vara i Sverige längre tid och är långtidsarbetslösa mer än ett år. I gruppen fanns många som varit i Sverige uppåt 10 år och till och med 17-18 år utan att ha haft arbete här. Detta gällde särskilt kvinnor. Målet att 30 % skulle få arbete eller börja reguljära studier uppnåddes redan vid avslut och toppades i 90-dagarsuppföljningarna. Det vi är än mer nöjda med än de kvantitativa målen är den empowerment som ledde till att bland annat grupper av kvinnor startade kooperativt företagande, fick mod och såg möjligheter att gå vidare i yrkesutbildningar med inbyggd SFI-undervisning och idag är färdiga undersköterskor eller arbetar i restaurangkök. Dessa räknas inte in i våra resultat utan som resultat i de utbildningar de gick. Vi arbetade också med grupper av både kvinnor och män tillsammans med studieförbund som utbildade deltagare till cirkelledare som i sin tur fick arbeta med att driva studiecirklar för sina kamrater inom Sigrids grupper.

Temaområde 3 unga visade sig svårare än vi trodde då problematiken inte bara låg i att man hoppat av gymnasieskolan utan till och med kanske hoppat av redan i grundskolan. Vi hade underskattat svårigheten i de funktionsnedsättningar som ofta hade föregått skolavhopp liksom vi underskattat problematiken i att växa upp i dysfunktionella familjer. Målet på 75% i arbete eller studier var helt enkelt inte möjligt men vi är med tanke på målgruppen ändå nöjda med att ha nått 50 % och vi bedömer att en långtidsuppföljning på gruppen kommer att visa större skillnad än så.

Kunskaper och förändringar i arbetssätt har bland annat inneburit mer samarbete på operativ nivå inte minst med kommuner. Det har också resulterat i snabbare genomströmning och snabbare bedömning av tidigare sjukskrivna på orter som skapat nya team i arbetsförmågebedömningen.

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Diarienummer
2010-3060068

Beteenden som påverkats gäller i hög grad unga som tagit del av projektets preparandskeden för att komma vidare och vi är glada över att Folkbildningsrådet kommit och tittat på samarbetet med folkhögskolan där vi strävat efter att få fler och då de som stått längst bort i utanförskap att våra börja folkhögskolan.

Påverkansarbetet direkt på personnivå har bland annat involverat invandrarföreningar för att skapa större acceptans för att alla vuxna bör kunna arbeta. Kvinnojourer och manscentrum på vissa orter har anlåtats för att skapa större medvetande om att arbetslivet är till både för män och kvinnor och att det egentligen inte finns några särskilda kvinno- eller mansyrken även om arbetsmarknaden i Sverige är väldigt könsuppdelad.

Lärandet i projektet har särskilt bedrivits operativt och genom att all operativ personal deltagit i lärkonferenser och möten för att ge varandra ökade kunskaper särskilt i funktionshinderfrågor av kognitiv natur. Lärandet har också varit riktat till personer i personalledande funktion hos alla involverade aktörer.

Avvikelse i projektet och hur detta påverkat budgeten rör främst att vi handlade upp mer än beräknat och ändrade proportionerna löner och externa tjänster. Detta påverkade inte utförandet av projektet. Den enda orsaken till detta var egentligen att det är svårt att göra exakta beräkningar i förväg och vi justerade budgeten inom beviljad budgetram.

Arbetsätt

Vad var ert huvudsakliga arbetsätt? Beskriv kortfattat vilka metoder, utbildningar och andra aktiviteter som användes. Vad i metoderna och aktiviteterna var det som gjorde skillnad, d.v.s. som ledde fram till det önskade resultatet? Beskriv eventuellt nya metoder eller material som tagits fram i projektet.

Det mest intressanta vi arbetade med var att skapa förutsättningar till egenmakt. Att inte lägga allt till rätta som vi brukar göra utan låta deltagarna själva ha påverkansmöjligheter på vad och hur arbetet skulle genomföras. Att skapa utbildning i Start av arbetsintegrerande sociala företag. Hälsofrämjande aktiviteter i grupper med stor andel personer i utanförskap grundat i ohälsa och ovana att röra sig eller leva på ett hälsosamt sätt. Det gjorde stor skillnad också att vi stängde verkstäder som inte visade tillräckligt goda resultat och att vi mätte kostanderna i varje verkstad i de 45 olika verkstäder vi drev inom ESF-projekt Sigrid. En verkstad som ger resultat där varje lyckad placering i arbete eller reguljära studier kostar 25 000:- hade i våra prioriteringar fler poäng än verkstäder som kostade närmare 200 000:- per lyckad placering. Det var inte bara ekonomin som avgjorde när verkstäder avvecklades eller fick klartecken att fortsätta men det var en viktig parameter. Att också kunna avbryta verkstäder där arbetet egentligen var slutfört och det inte fanns anledning att fortsätta inom projektet utan allt var klart för implementering var också ett arbetsätt som inte nödvändigtvis väckte applåder bland alla. Vissa arbetsätt är så självklara när vi tittar tillbaka att vi inte begriper varför vi inte använde dem tidigare, det bästa exemplet på det är kanske SIUS med tolk. Det vill säga att använda supported employment-metodiken och våra SIUS-konsulenter arbeta tillsammans med en tolk och låta tolken finnas med också under uppgörelsen ute på arbetsplatsen. Tidigare har det nästan uteslutande varit etniska svenskar som fått hjälp av SIUS i berörda län och det fanns en ganska utbredd uppfattning att man inte kunde eller fick använda tolkar i arbetet ute på arbetsplatserna gör att jämna vägen för den som just börjat ett nytt jobb med hjälp av SIUS och i kommunikation med arbetsgivaren. Det har visat sig fungera bra och vara det som svgjort i många fall att personen fått vara kvar på arbetsplatsen. I tillgänglighetsarbetet har vi satsat mycket på den kognitiva tillgängligheten vilket varit nyckeln till att få fler att våga återgå till studier eller till ett arbete. Kognitiva rullstolsramper och preparandskeden finns beskrivna bland annat i bilagan Glappet. Också vår implementeringsrapport innehåller vägledning till metoder som kan användas inte bara i Sigrids medverkande kommuner utan var som helst. Till exempel IRMA som snabbat upp bedömning av arbetsförmågan. Arbetet med jämställdhetsfrågor och att till exempel få fler kvinnor att våga sig på en skoglig utbildning ledde till mycket svårigheter i början när diskussionens vågor gick höga och avhoppet var många men ledde faktiskt till att flera kvinnor märkte att

arbete med skogsröjning och planering inte var tyngre än arbete inom vård och omsorg och att några numera arbetar med röjningsarbete och plantering. Troligen hade allt detta arbete gått smidigare om vi hade haft ett mindre geografiskt område att arbeta i eller om vi mer systematiskt arbetat med benchmarking.

Deltagande aktörer i projektet

Redogör för vilka aktörer (organisationer, företag, myndigheter) som ingick i projektet, samt vad de konkret bidrog med, både vad gäller engagemang, ekonomiska resurser och påverkansarbete. Redovisa dessutom arbete i projektgrupp, styrgrupp och/eller referensgrupp samt gruppernas sammansättning. Hur har grupperna fungerat?

Region Gävleborg, Region Dalarna, Region Värmland bidrog i starten till att sammanföra kommuner och att prioritera bland arbetssätt och medverkande. Region Värmland bidrog också med delfinansiering av det stora idéprojektet Ett Öppnare Värmland som ingick i Sigrid. Region Värmland hade också en aktiv representant med i styrgruppen för hela projektet. Länsstyrelsen Gävleborg, Länsstyrelsen Dalarna, Länsstyrelsen Värmland bidrag vid starten med idéer och att sammanföra aktörer. Lst Gävleborg var medfinansierare för flera delprojekt och arbetade aktivt i dessa delprojekts styrgrupper och referensgrupper, från Lst X kom också vice ordföranden sedermera ordföranden i styrgruppen. Lst Dalarna hade en aktiv medlem i projektets övergripande styrgrupp. Lst Värmland bidrog med viss medfinansiering i idéprojekt och Värmlands landshövding Eva Eriksson var projektets första styrgruppsordförande. Den ideella sektorn medverkade med föreningar på idéstadiet och medverkade i referensgrupper på flera orter exempel invandrarföreningar. Kvinnojourer och manscentrum som idégivare men också leverantörer av föreläsningar och konkret arbete. ABF och Folkbildarna bidrog i Ett Öppnare Värmland och drev hela det projektet framåt. Fackförbunden har medverkat främst vid tillkomsten av projektet där både TCO och LO medverkade aktivt, senare har LO funnits med i styrgruppen för hela projektet. Kommunerna har generellt sett varit mycket aktiva i arbetet. främst som utförare där det vanligen varit arbetsmarknadsenheter eller arbetsmarknads- och integrationskontor som drivit operativa verkstäder. Socialförvaltningar i de flesta kommuner har också varit mycket aktiva bland annat i urval av deltagare och som inspiratörer i val av metoder och arbetssätt. Skolförvaltningarna och då särskilt de som ansvarar för det kommunala uppföljningsansvaret har medverkat. Bland de kommuner som betytt väldigt mycket och också ändrat arbetssätt och struktur på sina arbetsmarknadsenheter under projektets gång märks bland annat Hudiksvall med resultat att ENIG skapats, Falun som tagit upp ett tätt samarbete med näringslivet och Värmlandskommunerna Sunne, Torsby m.fl som arbetat systematiskt med unga som påverkas av särskolereformen. De flesta kommuner har bidragit med ekonomiska resurser där man kanske fått två personal bejkostade av projektmedel och bidragit med kostnaden för en halv eller hel personal själva.

Generellt har lokala referensgrupper fungerat bra då alla deltagare varit involverade och sett nyttan direkt i sin kommun, på sin ort. Projektets övergripande styrgrupp har haft representanter från regioner, länsstyrelser, arbetsförmedlingen, facklig organisation och har visat ett teoretiskt engagemang men inte kunnat ge någon praktisk vägledning till projektledningen i så många fall. De flesta beslut hamnar i ekonomiska resurser och ekonomiska risker och då är det projektägaren som bör ha sista ordet. Att Sigrid varit så stort och för att använda processtödet Apels ord- en logistisk mardröm - har också påverkat möjligheten att sätta sig in i och faktiskt kunna driva ett så stort och diversifierat projekt.

Redogör för hur ni arbetat med jämställdhetsintegrering i ert projekt. Relatera till projektplan och utmaningar under arbetets gång.

Från början var vår plan för jämställdhet ganska vag och innehöll mest det vanliga påverkansarbetet vi ville genomföra sett ur ett genusperspektiv. Vi drev igenom det vi tänkt i ansökan och ursprunglig plan men efter hand som vi arbetade djupare med den statistik vi tog fram och såg hur stora skillnader det var bland annat i vilka som får ta del av Arbetsförmedlingens programutbud så intensifierade vi vårt arbete med att i varje läge se genusfrågorna. Vi såg också att det inte bara är så att män oftare fick ta del av betalda utbildningar men också att fler kvinnor slapp anvisas till arbeten eller utbildningar på annan ort och att fler kvinnor kunde tacka nej till utbildningar som t ex de vi kunde erbjuda inom skogligt arbete.

Vi är tacksamma över allt det stöd vi fått via processtödet och då särskilt med att vi lärde oss tänka intersektionellt istället för att se varje diskrimineringsgrund som ett eget stuprör. Detta har påverkat vårt arbete i hög grad.

Vår nya jämställdhetsplan är bättre och vi är mycket nöjda över att ha kunnat sprida jämställdhetshanden med fem grundläggande sätt att tänka jämställt i vardagens möten. Se i övrigt vår jämställdhetsplan i sammandrag.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Redogör för hur projektet arbetat för att förverkliga visionerna vad gäller tillgänglighet i projekt. Relatera till projektplan och utmaningar under arbetets gång.

Arbetet med tillgänglighetsfrågorna har varit bland det viktigaste i hela ESF-projekt Sigrid. Vi såg redan vid ansökan att det fanns många i våra sökandegrupper som hade kognitiva funktionsnedsättningar men vi hade inte riktigt koll på att det var en så stor andel och vari problematiken bestod. Till en början arbetade vi så som är vanligt när tillgänglighetsfrågor diskuteras mest med den fysiska tillgängligheten och kände oss frustrerade och otillräckliga i våra tillkortakommanden i det operativa arbetet. Det blev först när vi helt började se och erkänna att de kognitiva funktionsnedsättningarna var svårare att mäta, att upptäcka och att arbeta med som vi kunde påbörja arbetet med preparandskeden och med att bygga de kognitiva rullstolsramperna för att verkligen ge förutsättningar för dem som behövde ett utvecklingsprojekt som detta för att få konkret hjälp att komma vidare.

Det var också i det operativa arbetet med bland annat folkhögskolan och med rehabspecialister som vi kunde komma till utvecklande insatser och särskilt de lärkonferenser inom tillgänglighetsfrågor som vi lagt pengar och tid på ser vi har lönat sig i det ökande medvetande som personal inom kommuner och arbetsförmedlingar nått.

Regionala prioriteringar

Redogör för de eventuella regionala prioriteringar som ni arbetat med.

Bland regionala prioriteringar är det framförallt ungdomsarbetslösheten och risken att fastna i permanent utanförskap som vi arbetat med.

Spridning och påverkansarbete

Redogör för hur ni arbetat med spridning och påverkansarbete.

- Vilka personer/organisationer har ni riktat er till?
- Hur kan projektets idéer och erfarenheter omsättas i annan verksamhet?
- Vilka ytterligare insatser för påverkansarbetet skulle behövas för att nå dit ni vill? Vem/vilka bör göra det?

I påverkansarbetet har vi riktat oss till politiker på kommunal nivå och då särskilt de som verkar inom skolfrågor och integrationsfrågor.

I det stora idé- och påverkansprojektet Ett Öppnare Värmland riktade vi oss till allmänheten för att försöka öka toleransen i samhället och acceptansen för att inte alla är stöpta i samma

form.

I tillgänglighetsfrågor har vi också försökt rikta oss till politiker på nationell nivå vilket är mycket svårare och endast lyckats marginellt.

Vi har haft intern påverkan inom Arbetsförmedlingen genom att driva på att utbildning i Start av arbetsintegrerande sociala företag tillkommit och att vi fått vara en av testbäddarna för denna utbildning. Vidare har möjligheten att kombinera SIUS med tolk drivits fram internt genom vårt arbete.

Arbetet har både bedrivits direkt ute i verkstäderna men också genom projektledningens arbete i referensgrupper och med andra myndigheter och organisationer. Lärkonferenser och andra konferenser har varit betydelsefulla inte minst i spridningsarbetet inom tillgänglighetsfrågor.

Det har varit väsentligt att arbeta med de intersektionella frågorna i allt påverkansarbete.

Vi har påverkat vår egen organisation genom en lathund för ESF-projekt vad gäller administrativa rutiner, arkivering och redovisning vilket kommer att hjälpa oss i kommande ESF-projekt.

För att nå fram till målet med ett öppnare samhälle som accepterar olikheter behöver hela vuxenvärlden ta sig samman och se ungdomarna och släppa in dem på arbetsplatser och i samhällslivet. Vi behöver alla se när unga håller på att glida ur skolan och hur vi kan påverka detta blir snarast en akademisk fråga som vårt projekt inte kan ge svar på.

För att nå målet om ett samhälle som accepterar människor födda i andra länder och som bär med sig andra kulturer behöver vi se att allt som vi gör inte behöver vara hugget i sten utan att samhället hela tiden förändras och måste förändras. Det är det som kallas utveckling men som vi ofta är så förtvivlat rädda för. Hade vi vetat precis hur man gör hade vi löst detta för länge sedan. Sigrid kunde bara försöka göra lite skillnad ute i kanten.

För att nå målet med att arbetslivet inte är slut för att man passerat 50 behöver vi alla förstå att ta tillvara den kompetens som finns efter ett långt liv och se hur allas kompetens kan utnyttjas för vårt gemensamma bästa.

För att nå alla dessa mål behöver vi komma bort från det eviga stuprörstänkandet och kvartalsekonomins dilemma att allt måste löna sig nu och komma till rätta med vår oförmåga att se lönsamhet över en livscykel. Vi behöver lära oss att räkna i socioekonomisk lönsamhet istället för att varje myndighet räknar på sin budget och avslår åtgärder som hade varit samhällsekonomiskt lönsamma men inte ryms inom egen budgetprioritering. Ökad samverkan för alla aktörer och mer acceptans för olikheter.

Extern utvärdering

Redogör för hur den externa utvärderaren (om det är aktuellt) konkret bidragit i projektarbetet. Vilket stöd har det varit för projektledningen och hela projektet?

Den externa utvärderaren Sweco har varit bollplank och särskilt givit stöd i den samhällsekonomiska utvärderingen vilket löpande varit ett viktigt tema i projektet. Vidare har utvärderaren medverkat vid flera styrgruppsmöten och varit värdefull för förståelsen av neutral utvärdering och hur projektledningen kan förhålla sig till resultaten. Vi har också haft extra hjälp av Dala Sports Academy som utvärderat friskvårdsinsatser i projektet samt av Mitthögskolan som studentuppsats har utvärderat verkstaden i Ljudal där de kognitiva rullstolsramperna föddes.

Egenutvärdering

Redogör för hur ni själva arbetat med att utvärdera ert arbete. Vilket stöd har det varit för projektledningen och hela projektet?

Egenutvärdering har särskilt rört hur respektive verkstad har genomfört sitt arbete. Vi har där arbetat med ett värderingssystem där parametrarna varit antal deltagare i förhållande till plan. Utvecklingsarbete. Andel personer som går vidare till arbete eller reguljära studier. Kostnad per person till arbete eller studier. Nöjdhetsgrad bland deltagarna. Närvaroegrad bland deltagarna.

Detta arbete har hjälpt projektledningen att värdera vilka verkstäder som skall fortsätta och vilka som skall avslutas enligt plan eller avslutas i förtid.

Kommentarer och tips

Vilka tips skulle Du vilja delge framtida projekt? Vad gick bra och varför? Vad gick mindre bra och varför?

Låt inte projekten bli för stora.

Sigrid har varit en logistisk mardröm och mycket svårt att styra. Vår fasta övertygelse efter att ha roddat detta stora och spretiga projekt är att framtida projekt skall vara i ett och samma län alternativt om flera län omfattas att man arbetar med samma målgrupp. Till exempel att man arbetar i flera län med bara ungdomsaktiviteter som hålls ihop nationellt under en övergripande projektledning med delprojektledare ute i länen. Eller om man arbetar med flera målgrupper och flera olika visioner att man håller sig inom ett län. Svårigheten är att ha många olika chefer och flera länsstyrelser, flera regioner, för många kommuner och centrala organisationers länsorganisationer att förhålla sig till. Förankringsarbetet blir nästan omöjligt när så många är inblandade och det visar sig under resans gång att det var personer och inte organisationer som varit med på båten. När personerna byts ut så är efterträdaren inte alltid med.

Ännu tydligare överenskommelser.

Vi hade bra lokala överenskommelser med alla inblandade men när olika myndigheter hade olika syn på upphandlingsförfarande jämfört med vad ESF-rådet hade så hamnade notan hos projektägaren utan att vi hade förutsett att vi skulle ha reglerat frågan om det ekonomiska ansvaret. Nu kunde detta lösas genom att vi tagit höjd för att klara medfinansieringen trots detta och kunde lösa de direkta kostnaderna som arbetsmarknadspolitiska- respektive regionalpolitiska projektmedel men om vi inte hade haft en överfinansiering i projektet skulle detta ha blivit ett stort problem. Låt juristerna titta på alla överenskommelser om delad finansiering och fundera på vem som ansvarar för vad om ESF-rådet har annan åsikt i någon fråga än vad övriga involverade aktörer har.

Ta också in i överenskommelserna med andra aktörer hur sent det är OK att fakturera. det är besvärligt att ha eftersläpning på ett år i faktureringen från en del av de medverkande aktörerna. Förslagsvis att fakturering ska ske inom 60 dagar efter genomförd aktivitet eller löneutbetalning.

Överfinansiera medfinansieringen

För att klara budgeten också när delar av finansieringen inte fungerar behöver man ta i lite i planeringen. Det hade vi gjort och det var verkligen bra eftersom en del av projektet fick lyftas ut ur budgeten som klarade sig ändå tack vare pessimistiska kalkyler.

Stoppa sådant som inte fungerar eller som fungerar för bra

Våga stoppa delar av ett projekt som inte håller måttet. Våga stoppa delar av ett projekt som är klart för implementering och inte bör vara projektverksamhet längre.

Diarienummer
2010-3060068

Gör av med pengarna

Våga inteckna budgeten för aktiviteter som behöver genomföras. Det finns alltid sådant som inte blir av och de flesta projekt lämnar tillbaka pengar till ESF-rådet. Det är synd att göra, så planera för högt medelsutnyttjande.

Kontaktpersoner

Vilka personer kan den som är intresserad av ytterligare information kontakta?

Eva Holmberg Tedert, Arbetsförmedlingen, tel 010-486 43 87 E-post: eva.holmberg-tedert@arbetsformedlingen.se